

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Totivs Theologiæ S. Thomæ Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romæ, 1619

Vtru[m] venditio reddatur iniusta, & illicita propter defectum rei venditæ?
2

urn:nbn:de:hbz:466:1-38762

emptione & venditione non sit æqualitas iustitiæ obseruata. Et tenetur ille qui plus habet, recompenfare ei qui damnificatus est, si sit notabile damnum. Quod idè dico: quia iustum pretium rerum non est punctualiter determinatum, sed magis in quadam æstimatione consistit: ita quòd modica additio vel minutio non videtur tollere æqualitatem iustitiæ.

loco cit.
in arg.

Ad secundum dicendum, quòd sicut Aug. ibidem dicit, Minus ille vel seipsum intuendo, vel alios experiendo, vili velle emere, & care vendere, omnibus id credit esse còmune. Sed quoniam reuera vitium est, potest quisque adipisci huiusmodi iustitiam, qua huic resistat & vincat. Et ponit exemplum de quodam qui modicum pretiù de quodam libro propter ignorantiam postulanti iustum pretium dedit. Vnde patet quòd illud commune desiderium non est naturæ, sed vitij. Et idè commune est multis, qui per latam viam vitiorum incedunt.

Ad tertium dicendum, quòd in iustitia commutatiua consideratur principaliter æqualitas rei. Sed in amicitia utilis, consideratur æqualitas utilitatis. Et idè recompenfatio fieri debet secundum utilitatem perceptam: in emptione verò secundum æqualitatem rei.

ARTIC. II.

Vtrum venditio reddatur illicita propter defectum rei vendite?

414

Ad secundum sic proceditur. videtur, quòd venditio non reddatur iniusta & illicita propter defectum rei vendite. Minus enim cætera sunt pensanda in re, quàm rei species substantialis. Sed propter defectum speciei substantialis non videtur reddi venditio rei illicita: puta si aliquis vendat argentum vel aurum alchimicum: pro verò, quod est vile ad omnes humanos vsus, ad quos necessarium est argenti & auri, puta ad vasa & ad alia huiusmodi. Ergo multo minus erit illicita venditio, si sit defectus in alijs.

¶ 2 Præ-

¶ 2 Præterea, Defectus ex parte rei qui est secundum quantitatem, maximè videtur iustitiæ contrariari, quæ in æqualitate consistit. Quantitas autem per mensuram cognoscitur. Mensuræ autem rerum quæ in vsum hominum veniunt, non sunt determinatæ; sed alicubi maiores, alicubi minores: ut patet per Philof. in 5. *Ethic. Ergo non potest evitari defectus ex parte rei venditæ: & ita videtur quòd ex hoc venditio non reddatur illicita.

c. 7. 10. §.

¶ 3 Præterea, Ad defectum rei venditæ pertinet, si ei conveniens qualitas deest. Sed ad qualitatem rei cognoscendam requiritur magna scientia, quæ plerisque venditoribus deest. Ergo non redditur venditio illicita propter rei defectum.

SED contra est, quod Ambros. * dicit in lib. de offic. Regula iustitiæ manifesta est, quòd à vero declinare virum non deceat bonum, nec damno iniusto afficere quemquam, nec dolo aliquid annexere rei suæ.

*cap. 11. à
med. il-
lias, 10. 1.*

RESPONDEO dicendum, quòd circa rem, quæ venditur, triplex defectus considerari potest. Vnus quidem secundum speciem rei. Et hunc quidem defectum si venditor cognoscat in re, quam vendit, fraudem committit in venditione: unde venditio illicita redditur. Et hoc est quod dicitur contra quosdam Isai. 1. Argentum tuum versum est in scoriã, vinum tuum mixtum est aqua. Quod enim permixtum est, patitur defectum, quantum ad speciem. Alius autem defectus est secundum quantitatem, quæ per mensuram cognoscitur. Et idèd si quis scienter utatur deficienti mensura in vendendo, fraudem committit, & est illicita venditio. Unde dicitur Deuteronom. vigesimo quinto, Non habebis in sacco diversa pondera, maius & minus; nec erit in domo tua modius maior & minor. Et postea subditur, Abominatur enim Dominus eum qui facit hæc: & auerfatur omnem iniusticiam. Tertius defectus est ex parte qualitatis, puta si aliquod animal infirmum ven-

dat quasi sanum. Quod si quis scienter fecerit, fraudem committit in venditione: unde est illicita venditio. Et in omnibus talibus non solum aliquis peccat, iniustam venditionem faciendo, sed etiam ad restitutionem tenetur. Si verò eo ignorante aliquis prædictorum defectuum in re vendita fuerit: venditor quidem non peccat, quia facit iniustum materialiter; nec eius operatio est iniusta, ut ex supra dictis patet*: tenetur tamen, cum ad eius notitiam, perucenerit, damnum recompensare emptori. Et quod dictum est de venditore, etiam intelligendum est ex parte emptoris. Contingit enim quandoque venditorem credere rem suam esse minus pretiosam, quantum ad speciem: sicut si aliquis vendat aurum loco aurichalci, emptor si cognoscat, iniuste emit, & ad restitutionem tenetur: & eadem ratio est de defectu qualitatis & quantitatis.

Ad primum ergo dicendum, quod aurum & argentum non solum cara sunt propter utilitatem vasorum quæ ex eis fabricantur, aut aliorum huiusmodi: sed etiam propter dignitatem & puritatem substantiæ ipsorum. Et ideo si aurum vel argentum ab alchymicis factum, veram speciem non habeat auri & argenti, est fraudulenta & iniusta venditio: præsertim cum sint aliqua utilitates auri & argenti veri, secundum naturalem operationem ipsorum, quæ non conveniunt auro per alchymiam sophisticato. Sicut quod habet proprietatem lztificandi, & contra quasdam infirmitates medicinaliter iuvat. Frequentius etiam potest poni in operatione, & diutius in sua puritate permanet aurum verum, quam aurum sophisticatum. Si autem per alchymiam fieret aurum verum, non esset illicitum ipsum pro vero vendere: quia nihil prohibet artem uti aliquibus naturalibus causis ad producendum naturales & veros effectus: sicut August. * dicit in 3. de Trinit. de his quæ arte dæmonum fiunt.

Ad secundum dicendum, quod mensuras rerum

VENA

q. 59. a. 2.

o. 8. fo. 3.

venalium necesse est in diuersis locis esse diuersas, propter diuersitatem copiarum & inopiarum rerum: quia ubi res magis abundant, consueuerunt esse maiores mensuræ. In vnoquoque tamen loco, ad rectores ciuitatis pertinet determinare quæ sint iustæ mensuræ rerum venalium, pensatis conditionibus locorum & rerum. Et ideo has mensuras publica auctoritate vel consuetudine institutas præterire non licet.

Ad tertium dicendum, quod sicut August. * dicit in II. de Ciuitate Dei, Pretium rerum venalium non consideratur secundum gradum naturæ, cum quandoque pluri vendatur vnus equus, quam vnus feruus: sed consideratur secundum quod res in usum hominis veniunt. Et ideo non oportet quod venditor, vel emptor cognoscat occultas rei venditæ qualitates: sed illas solum, per quas redditur humanis vltibus apta, puta quod equus sit fortis, & bene curat: & similiter in cæteris. Has autem qualitates de facili venditor & emptor cognoscere possunt.

ARTIC. III.

Utrum venditor teneatur dicere vitium rei venditæ?

AD tertium sic proceditur. Videtur, quod venditor non teneatur dicere vitium rei venditæ. Cum enim venditor emptorē ad emendum non cogat, videtur eius iudicio rem quam vendit, supponere. Sed ad eundem pertinet, iudicium & cognitio rei. Non ergo videtur imputandum venditori, si emptor in suo iudicio decipitur, precipitanter emedo, absque diligenti inquisitione de conditionibus rei.

¶ 2. Præterea, Stultum videtur, quod aliquis id faciat, vnde eius operatio impediatur. Sed si aliquis vitia rei vendendæ indicet, impedit suam venditionem. Vnde Tullius in libro * de officijs inducit quemdam dicentem, Quid tam absurdum, quam si domini iussu ita præco prædiceret, domum peltitentem vendo. Ergo venditur non tenetur dicere vitia rei venditæ.

c. 16. 88.
5.

419
quoli. 2.
art. 10.

lib. 3. pa-
rum an-
te med. li-
bri, in c.
cuius sit.
est. In cō-
tractibus
commun.
qua forma
hons
si, in fine
illius.

¶ 3

¶ 2 Præ-